

KURA SKYMNING 2008 I SVERIGE

Fortsatt stort deltagande i Nordiska biblioteksveckan

Den här rapporten bygger på fler enkäter, i första hand den som den nordiska projektledningen sände till bibliotek, skolor och övriga som på förhand anmält sig på Kura skymnings hemsida. Där är Föreningen Nordens lokalavdelningar registrerade enbart genom sitt samarbete med bibliotek och skolor. De svenska lokalavdelningarna har därför fått svara på en egen enkät som sänds ut av centralkansliet. (En liknande enkät gick också till Föreningen Nordens svenska medlemsbibliotek.)

Årets tema: Kärlek till Norden

År 2008 fokuserade Nordiska biblioteksveckan på den nordiska befolkningens relation till Norden - präglad av ömsesidig kärlek och respekt länderna emellan. Temat inspirerade inte minst Föreningen Nordens lokalavdelningar att bjuda på program kring natur, miljö, kultur och historia i Norden. Av rapporterna kan utläsas att minst 84 av Nordenavdelningarna genomfört sina program i samarbete med ett eller fler bibliotek.

Årets ”vuxentext” var skriven av Eeva Kilpi, en av Finlands främsta samtida författare och en av de finskspråkiga författare som är mest kända utomlands. Hon är född i Karelen 1928, vilket återspeglas i hennes rika bokproduktion som omfattar en rad romaner samt novell- och diktsamlingar.

Bibliotek och skolor inbjöd barn i olika åldrar att Kura gryning och lyssna till den isländska *Sagan om Flumbra* m fl nordiska texter, men också till läsaktiviteter i klassrummen under hela Nordiska biblioteksveckan. Författare till *Sagan om Flumbra* är Guðrún Helgadóttir, som bland mycket annat gett ut bilderböcker för små barn i samarbete med kända illustratörer. I boken om Flumbra är det Brian Pilkington som gjort bilderna.

För större barn rekommenderades en utvald bok per land – i en lista som också inspirerade till strövtåg i grannländernas barn- och ungdomslitteratur. Den svenska boken var en uppmärksam nykomling, SMS från Soppero av Ann-Helén Laestadius.

12e årgången av Kura skymning – intresset i hela Norden är fortfarande stort.

Antalet bibliotek, skolor och föreningar i Norden som anmälde sig till Kura skymning 2008 var 1383 (07/1900). Till den siffran ska läggas flera hundra bibliotek i de baltiska länderna, framför allt Lettland och Litauen. Rapporterna från Baltikum är inte klara när detta skrivs, men mycket tyder på att siffrorna fortsatt är höga (07/700).

2008 var antalet förhandsanmälda svenska aktörer 427(07/482). Alla anmäler sig dock inte på förhand. Många bibliotek rapporterar om sina kontakter med flera skolor och förskolor som inte själva anmält sitt deltagande. Det förklarar bl a skillnaden i procenttalen nedan, som i jämförelse med uppgifterna sammantaget från hela Norden, visar en större andel enkätsvar från de svenska biblioteken, och mindre andel vad gäller skolor och skolbibliotek i Sverige.

Hela 77,1 procent (289) av de förhandsanmälda biblioteken och skolorna i Sverige svarade på den enkät som efter Nordiska biblioteksveckan sändes ut av den nordiska projektledaren. Procentuellt fördelade sig de svenska svaren på följande kategorier:

- Huvudbibliotek 40,8 (hela Norden 37,9)
- Biblioteksfilialer 22,6 (No 15,6)
- Skolor, skolbibliotek och förskolor 31 (No 41,3,)
- Övriga 5,6 (No 5,2)

Samarbetet mellan Föreningen Norden och biblioteken lokalt

Föreningen Nordens lokalavdelningar i Sverige har 2008 engagerat sig i Kura skymning i minst samma utsträckning som tidigare år. 55 avdelningar svarade på enkäten från Föreningen Nordens centralkansli. Av dem var det 43 avdelningar som deltagit i Kura skymning 10-12 gånger, de flesta av dessa var med redan från början. Av de 55 avdelningarna var det bara tre som inte redovisade lokalt samarbete med biblioteket.

29 Nordenavdelningar, som inte är med i siffran ovan, återfanns som samarbetsparter i bibliotekens rapporter om sina Kura skymning-program. Totalt är det alltså 84 Nordenavdelningar vilkas medverkan i Kura skymning 2008 är dokumenterad. Därav 81 som haft ett organiserat samarbete med sitt bibliotek. I Halmstad, Mölndal och Östhammar engagerade Nordenavdelningen dessutom flera bibliotek i sina områden.

Ovanstående statistik är intressant eftersom den visar på ett stabilt och brett lokalt samarbete mellan Föreningen Norden och biblioteken som också har förstärkts genom åren. 2008 var det 35,1 procent av biblioteken och skolorna i Sverige som rapporterade att de samarbetat med Föreningen Norden, motsvarande siffra för hela Norden är 30,9 procent.

I sina rapporter berättar lokalavdelningarna om hur de Kurat skymning med Eeva Kilpis text och hennes författarskap i centrum. Till det kommer en imponerande variation av andra inslag som temat Kärlek till Norden inspirerat till: i första hand musik och sång, men också teater, filmvisning, författarbesök, högläsning av andra nordiska författares texter, föreläsningar och samtal om Norden - natur och miljö, litteratur, konst, språk osv. På flera håll valde man att fördjupa sig i finländsk litteratur, historia och kultur. Publikisiffrorna varierade från 87 till 8 och genomsnittet ligger på ca 40 besökare. Ingen tvekan om att Kura skymning blivit en integrerad del av Nordenavdelningarnas verksamhet och är ett efterlängt evenemang i mörkertiden före jul. Däremot är det bara ett fåtal av Nordenavdelningarna som rapporterar att det arrangerat eller deltagit i Kura gryning.

I Skåne har man samordnat aktiviteterna i Nordiska bokveckan och samlat besökare på bibliotek över hela Skåne, med början redan på måndagsmorgonen med Kura gryning. Veckan kulminerade under veckoslutet 13-14 november med stor samling på Stadsteatern i Helsingborg, där man 2008 kunde fira 10 års-jubileum med Nordiska Bokens Dag.

Rapporter från bibliotek och skolor

I bibliotekens rapporter redovisas goda publikisiffror när det gäller Kura skymning-programmen – det gäller Sverige men också hela Norden. Av de svenska enkätsvaren är det

drygt 34 % som berättar om en publik på mellan 20 och 40 personer (i hela Norden 20 %), medan ca 29 % av de svenska svaren anger över 40 personer i publiken (för hela Norden är motsvarande andel ca 33 %).

Av enkätsvaren från bibliotek och skolor framgår att årets tema och valet av författare uppskattats av de flesta. Beträffande texterna kom dock en del kritiska omdömen. På flera håll tyckte man att barntexterna var svåra att få tag i och att Eva Kilpis text för Kura skymning var ”svår” – den hade behövt en mer genomarbetad introduktion. Vad gällde affischen var meningarna delade, även om den uppskattades av flertalet. Distributionen av material fick däremot enhälligt högt betyg, och hemsidan var de flesta också mycket nöjda med.

I enkätsvaren vittnas om att Kura gryning har blivit ett stimulerande avbrott i skolans vardag – och att Nordiska biblioteksveckan är en årlig tradition som ger ett bra tillfälle att arbeta med skönlitteratur och läsning i skolor och förskolor.

När det gäller framtiden anger 89,8 procent av de svenska biblioteken och skolorna att de kommer att se till att delta i Nordiska biblioteksveckan 2008. I sina kommentarer ger de mängder av förslag på nya teman och berättar om sina många program och aktiviteter 2008. Ett önskemål som återkommer i fler av svaren är fler förslag på texter för högläsningen – dels av den utvalda författaren men också andra texter som passar till temat. Från skolorna finns önskemål om fler texter för att nå olika åldersgrupper. Av vissa enkätsvar kan man utläsa att skolorna sätter högläsningen främst, och att de rekommenderade texterna inte sällan ersätts med andra.

Mångfalden i enkätsvaren är stor. De speglar en verklighet där Kura skymning, Kura gryning och övriga program i biblioteksveckan anpassas till lokala förhållanden, olika samarbetspartners, skilda behov och erfarenheter. Det är säkert det som är projektets styrka, samtidigt som det innebär problem att från centralt håll tillgodose alla önskemål. Trots allt är uppslutningen för grundidén mycket stor och vi har fått en tradition att vårda.

Särskilda insatser i Sverige inför Kura skymning 2008

I Föreningen Nordens biblioteksmedlemskap 2008 ingick ett särskilt informationsbrev om Kura skymning och en inbjudan till ett seminarium, som den här gången hade rubriken *Nordens barnböcker – en dynamisk bokskatt*. Det genomfördes den 3 oktober i Folkets hus på Skansen i samarbete med PR-föreningen för nordiske biblioteker.

I Föreningen Nordens monter på Bok & Bibliotek i Göteborg 25-28 september fanns som vanligt all aktuell information om Nordiska biblioteksveckan och Kura skymning/Kura gryning. Den 27 september genomförde FNF och PR-föreningen i samarbete med bokmässan ett seminarium med titeln ”Kärlek till Norden”. Där medverkade bl a författarna Anne Holt, Manu Sareen och Jonas Hassen Khemiri.

Samarbetet mellan PR-föreningen och Föreningen Norden

2008 genomfördes Kura skymning för tolfte året i rad och från Nordiska ministerrådet aviserades att 2009 var det sista år som Kura skymning-projektet kunde räkna med bidrag från den nordiska kulturbudgeten. Samarbetet mellan PR-föreningen för nordiske biblioteker och

Föreningen Norden/FNF följde 2008 de arbetsrutiner som skapats under åren. Men i och med utgången av 2008 lämnade PR-föreningen projektets nordiska arbetsgrupp för att gå vidare med andra arbetsuppgifter.

Hur Nordiska biblioteksveckan och Kura skymning/Kura gryning kommer att utvecklas framöver med en ny organisation återstår att se. Erfarenheterna från 2008 har stärkt bilden av ett framgångsrikt projekt, där det väletablerade lokala samarbetet mellan Föreningen Norden och biblioteken är viktigt att bygga vidare på. Genom Kura gryning har också allt fler barn fått möta nordiska författare och nordisk barnlitteratur, och skolor och bibliotek stimulerats till läsprojekt av många olika slag.

Nu tar andra vid i projektet och vi och våra föreningar tackar varandra för ett långt, framgångsrikt och roligt samarbete!

2009-02-03

Björn Lindwall
PR-föreningen för nordiska biblioteker

Maj-Britt Imnander
Representant för Föreningen Norden i
Sverige i Kura skymning-projektet